

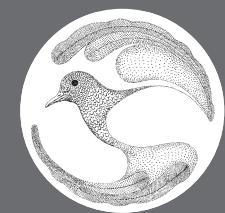
TOTOLIKA

Hóbennan di Wenkel di Fishi
ta batisá e foyeto nobo.

Jongeren houden de folder van
Fundashon Kontakto ten doop.

REVISTA DI	CONTACTBLAD VAN	MAGAZINE OF	
'Totolika' Asosashon di mayor i amigunan di personanan ku desabilidat mental.	'Totolika' Vereniging van ouders en vrienden van personen met een verstandelijke beperking.	'Totolika' Association of parents and friends of persons with a mental disability.	Redakshon / Redactie / Editors Aminta Srockel & Mia Eisdén
Afiliá na Caribbean Association on mobilizing resources and opportunities for persons with developmental disabilities (CAMRODD).	Aangesloten bij Caribbean Association on mobilizing resources and opportunities for persons with developmental disabilities (CAMRODD).	Affiliated to the Caribbean Association on mobilizing resources and opportunities for persons with developmental disabilities (CAMRODD).	Foto's Pers en Totolika
Afiliá na liga internashonal di Asosashon pa persona ku un desabilidat mental.	Aangesloten bij Inclusion International.	Affiliated to Inclusion International.	Typesetting / Layout I-Design, tel.: 524 8068
Afiliá na Fedemakro.	Aangesloten bij Fedemakro.	Affiliated to Fedemakro.	Printing INTERPRESS N.V.
Trahando en estrecho koperashon ku Fundashon Kontakto, Fundashon Verriet i Special Olympics Curaçao.	Nauw samenwerkend met Fundashon Kontakto, Stichting Verriet en Special Olympics Curaçao.	Working together with Fundashon Kontakto, Foundation Verriet and Special Olympics Curaçao.	Oplage: 3.000 stuks

Beschermvrouwe

: Mw. Dulcie Goedgedrag - Terborg

DIREKTIVA TOTOLIKA

Presidente

1e Sekretario

2e Sekretario

1e Tesorero

2e Tesorero

Komisario

: Sr. W. Harms

: Sra. A. Loos

: Sr. H. Scharbay

: Sr. N. de Haseth

: Sra. H. Bonito

: Sr. A. Paula

Sra. Th. Rudolph

Sra. W. Ralf

Sra. M. Fraai - Linzey

: Sra. A. Srockel

: Sra. A. Dindial-Schob

: Sra. E. Vos

Montagne Rey 98, tel.: 4614233 / 5609400

Mahuma, Kaya P. 362, tel.: 4614233 / 6712733

Winston Churchillweg 157c, tel.: 8683831

Scherpenheuvel 14e, tel.: 7676563 / 6990883

Clioweg 11, tel.: 7675429

Mahuma 133

Res. Palma Real kv. 19, tel.: 7377759

Kaya C.A. Victorina 24, tel: 5101663

Kaya Seru di Milon 60

Jongbloed 171, tel.: 7378824 / 5614138

Presidente Honorario
Miembro di Honor
Miembro di komishon

Sentro Totolika
Kontakto/Winkel di Fishi I+II
V.S.O. Marieta Albertoe
SGR-Groep en Fundashon Verriet
Special Olympics Curaçao
Wegateka Totolika
Informatiecentrum
Best Buddies

: Sra. Peggy Kramers-Grootens
: Sra. Samantha Daal-Laclé
: Sra. M. Boyé
: Sr. Henk Kamsteeg
: Sr. Willy Harms
: Peggy Kramers-Grootens
: Sra. M. Eisdén
: Sr. Willy Harms

Uteweg z/n, tel.: 7378291

Uteweg z/n, tel.: 7376762

Christinalaan, tel.: 7367600

Sedreko / Landhuis Hel, tel.: 4614233 / 5609400

Uteweg z/n, tel.: 7378291

Uteweg z/n, tel.: 7378291 / fax: 7372609

Tel.: 5604900

Bankrekeningen
E-mail

: MCB 77171103 / RBTT Bank 1430262 / Giro 426555
: totolika@onet.net.an

KONTENIDO • INHOUD • CONTENTS

INTRODUCTIE	3	FAMILYDAY	13
SYMPOSIUM SEKSUALITEIT	5	OPEN WATER	14
THALIA	10	OVERLIJDEN	15
VISTA DEL MAR	10	SPORTVELD OPENING	16
SPEECH	11	CAMRODD	17

INTRODUKSHON

E aña ku ta tras di lomba a konosé vários "ups and downs". Nos a konosé tristesa kaminda nos a pèrdè diferente miembro lokual ta un gran pèrdida tambe pa nan famia i amigunan.

Ku hopi tristesa nos a tuma nota di morto di nos miembro Warner Santiroma. Tur dia atrobe nos ta santi su falta. Tambe nos mester a tuma despedida di mayornan di Edson Sophia i di tata di Quincy Bazur, un bon voluntario. Vilma Amerikaan tambe a bai laga nos.

Danki Dios tambe tabatin hopi kos bon ku den historia di Totolika por ser katalogá como sobresaliente. Mayor parti di nan ta komienso di eventonan tremendo ku durante 2013 lo mester kaba.

- Dr. Rose Mary Allen ta trahando duru riba historia di Totolika di kua e promé fase, esta estudio di dokumentashon ya ta tras di lomba. Ya kaba tin un primintimentu pa finansiamantu parsial.
- Ta bayendo bon ku dak pa e tereno Johan Cruyff. Ya a alkansá e parti mas haltu i e spannan a haña serbes. Tabata un momento dushi i emoshonante.
- Nos organisashon ruman Kontakt o presentá su folder na un manera original sigui pa un dia habrí eksitoso ku por a konta ku presensha di minister Stanley Bodok.
- Nos tin plannan grandi pa selebrashon di ocho lustro di Totolika. Eko di Kurason VII ta den preparashon i tambe un kampamentu grandi integrá.

INTRODUCTIE

Het jaar dat achter ons ligt, heeft zijn ups en downs gekend. Downs waren de leden die overleden zijn en die een groot verlies betekenen voor hun familie en vrienden.

Voor heel veel verdriet zorgde het overlijden van ons geliefd lid Warner Santiroma. Wij voelen elke dag weer zijn gemis. Ook hebben wij afscheid moeten nemen van de ouders van Edson Sophia en de vader van Quincy Bazur. Een zeer geliefd vrijwilliger. Vilma Amerikaan ging ook van ons heen.

Gelukkig zijn er veel meer "ups" geweest die in de geschiedenis van Totolika zelfs als hoogtepunten aangemerkt kunnen worden. De meesten van hen vormen een begin voor geweldige gebeurtenissen die in 2013 gefinaliseerd zullen worden:

- Dr. Rose Mary Allen werkt gestaag aan de historie van Totolika, waarvan de 1e fase, de dossierstudie al achter de rug is. Er is al een toesegging gedaan voor een gedeeltelijke financiering.
- Met de overkapping van ons Johan Cruijffveld gaat het goed. De hoogste top is bereikt en de spanten hebben het bier geproefd. Het was een leuk en spannend moment.
- Onze zusterorganisatie Kontakt heeft haar nieuwe folder gepresenteerd op een zeer originele manier, gevolgd door een geslaagde Open Dag met aanwezigheid van minister Stanley Bodok.
- Er zijn grootse plannen voor de viering van Totolika's 8e lustrum. Een Eko di Kurason VII is in voorbereiding, en een groot geïntegreerd kamp.
- Dr. Rose Mary Allen has been working steadily on Totolika's history, the first phase of which, namely the study of the dossier, has already been completed. Already there is a promise of partial financing.
- The roof-covering of our Johan Cruijff sports field is progressing nicely. The peak has already been reached, and the rafters have already tasted beer. It sure was a great and exciting moment!
- Our sister organization 'Kontakto' presented its new folder in a very original fashion, followed by a successful Open Day attended also by Minister Stanley Bodok.
- There are grand plans for the celebration of Totolika's 8th lustrum. An "Echo from the Heart" is in the works, as is also a great integrated camp.

INTRODUCTION

The year that is now behind us has had its ups and downs. The downs are the members who have passed away, leaving their relatives and friends to cope with a painful loss. The passing of our beloved member Warner Santiroma caused great sadness. We miss him dearly every day again. We also had to take leave of the parents of Edson Sophia, and of Quincy Bazur's father. He was such a devoted and well-loved volunteer. Vilma Amerikaan also sadly left us.

Fortunately there were many more "ups" than "downs" that in Totolika's history can even be deemed "peaks". Most of these mark the start of fabulous events that will be finalized in the course of 2013:

- Den estrecho koperashon ku BZV, Totolika ta trahando riba un kas remplaso di famia, kual siguramente lo ta un alivio pa e lista di espera.
- Samen met de BZV is Totolika bezig met de opzet van een nieuw gezinsvervangend tehuis, welke zeker een verlichting zal betekenen voor de wachtlijst.
- Together with "BZV" Totolika is working on the setup of a new "surrogate family home", which will most certainly relieve the waiting-list.

Na lugá di un selebrashon di Pasku, e aña aki nos a skoha pa un dia di famia ku a dal duru. Bon prepará i naturalmente bon bishitá manera semper.

Áwaseru no a logra stroba pa motibu ku nos tabata bou di dak na Rust en Burg. Atrobe nos ta orguyoso di por bisa ku nos a konta en grande ku koperashon di spònsernan i boluntarionan i tambe nos miembranan mes. Hinter aña prensa ku tabata presente na tur nos aktividatnan i komersio tambe a duna nos un bon koperashon. Tabata pues un aña yen di bendishon i nos ta hopi gradesido pesey.

In plaats van een Kerst en Nieuwjaarsviering kozen wij dit jaar voor een ouderwetse Family Day, die enorm insloeg. Zoals altijd goed voorbereid en natuurlijk zeer goed bezocht. De regen was geen spelbreker, want wij waren onder dak op Rust & Burg.

Al weer kunnen we zeggen dat wij zoals altijd ook van alle kanten zijn bijgestaan door leden en vrijwilligers.

Zeer goede medewerking werd verkregen van bedrijven, terwijl ook de pers steeds aanwezig was bij activiteiten. Het was dus een jaar vol zegeningen en daar zijn wij heel dankbaar voor.

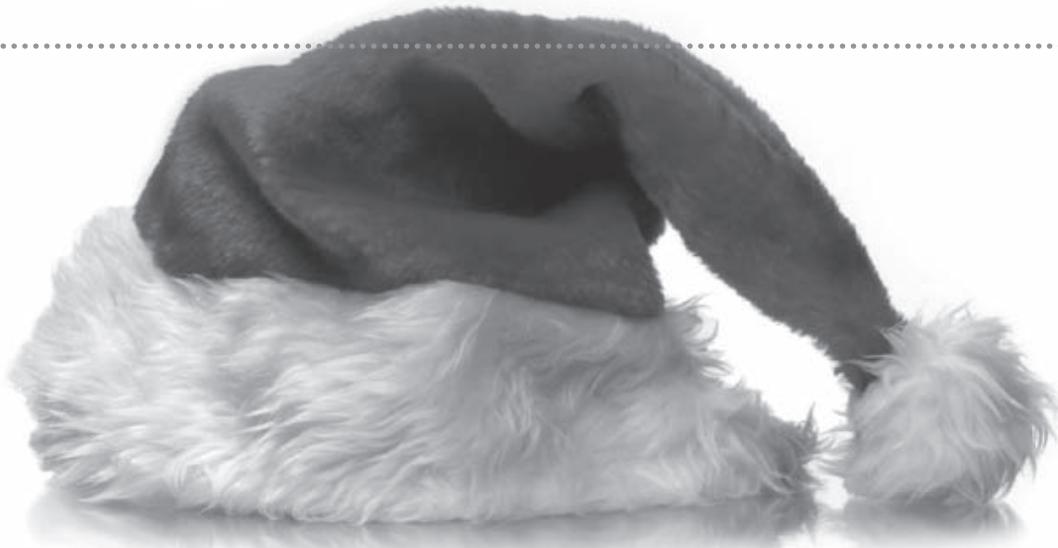
Instead of a Christmas and New Year's celebration, we opted this year for an old-fashioned Family Day, which was a huge success. As always, the event was well-prepared and naturally very well attended. The rain was no spoilsport, because we were kept nicely dry under the roofs at Rust & Burg.

And again we can say that, as always, we were assisted on all sides by members and volunteers. We also received excellent cooperation from businesses, while the press was constantly present at the activities. So, it was a year filled with blessings for which we are truly grateful.

*Nos ta deseá tur nos
miembranan,
trahadornan, bolunta-
rionan spònsernan,
benefaktornan i tur nos
amigunan un bon 2013
ku hopi salu i bienestar.*

*Al onze leden, werkers,
vrijwilligers, sponsors,
weldoeners, vrienden,
een heel Gelukkig 2013
toegewenst, met
veel voorspoed en
gezondheid.*

*We wish all our
members, workers,
volunteers, sponsors,
benefactors and friends
a very Happy 2013, filled
with good health and
prosperity!*

SIMPOSIO: SEKSUALIDAT

ORA Klientenan tin un Relashon

Meskos ku tur otro hende, esnan ku un limitashon mental tambe tin nesesidat riba tereno seksual. Kon instanshanan ta atende ku esaki? Dos kliente por tin relashon ku otro? Of sex? Kon leu abo ta bai como guia den dunamentu di informashon?

Judith Kreijne ta un guia riba tereno seksual ku ta ha ñele konfron ta tur dia ku e tipo di preguntanan aki. Judith ta traha ku un grupo di adulto hoben ku limitashon mental leve.

"Relashonnan i seksualidat ta presente. Awor aki tin dos pareha riba un kantidat di 20 habitante" Judith ta bisa. "Den reunion nos a papia riba kiko por i kiko no por den nos fasilitat." sunchimentu i sintamentu riba skochi di otro no mester por."

Tambe por sosode ku otro habitantenan por bira jalurs pa motibu ku ta nan mes tabata kier tin un relashon ku un di esnan en kuestion.

E personanan ku limitashon mental leve ku tin un relashon tambe ta topa ku tur tipo di problema meskos ku tur otro pareha. "Kon bo ta atende ku otro ora tin un relashon?" "Ainda bo por hasi kos bo so?" "Kiko ta hasi ora tin pleitu?"

Judith ta di opinion ku guianan tin un tarea importante den konsehamentu di nan klientenan. "Nan ta bini ku tur klase di pregunta pero mi mes tambe ta opserva hopi pasobra nan no ta konta tur kos pa motibu ku tin biahna no no tin kapasidat pa hasi esaki." "Si tin un limite den esey pa motibu ku nan tambe tin derechi riba privasidat."

OUMENTO DI RESISTENSHA

Naturalesa di e relashon ta depende di nivel di e personanan ku limitashon mental. Den sierto kasos ta keda limita na amistat i na hasi kosnan huntu. Den otro kasos nan ta bai mas leu i ta sunchi otro i te hasta

por yega na hasi seks. Den kasonan asina guia ta krese den importansha. Judith ta bisa ku nan tin un pareha ku no ke seks prome ku nan kasa. Pa por sa kiko esaki kier men mester papiele huntu ku nan.

Judith ta wak ki konosementu e pareha tin i kiko kada unu ta verwagt di e relashon. Sigun Judith bo mester kombersa ku nan prome ku yega asina leu. E ora ey bo por guia nan reba e punto di sa ki ora mester bisa no, seguridat ; uso di antikonseptivo i pa evita pa kontrae malesa ku ta transmiti via relashon seksual. Tur hende tin derechi riba seksualidat. Hendenan ku limitashon mental mester di guia adishonal riba e tereno ey.

Segun Judith un hende mester por sa di bisa kiko e ta gusta of e no ta gusta por ehempel no tene relashon ora bo no kier. Esaki pa motibu ku sifranan i praktika ta mustra ku nivel di resistensha di hendenan ku limitashon mental leve hopi biahna ta abou.

Tin cliente ku limitashon mental ku no tin suficiente forsa di boluntat pa bisa no ora nan no kier algu. Te hasta despues ku a duna entrenamentu esaki ta keda meskos.

Guianan mester ta ekstra alerto. Abusu seksual te ahinda ta sosode muchu hopi ku hendenan ku limitashon mental.

"RELASHON DEN SEKSUALIDAT: PLASER? PROBLEMA?"

Komo follow up di e simposio di aña pasa "Seksualidat: Plaser? Problema?" Totolika a organisá e siman ku a pasa 8 di novèmber un simposio tokante "Relashon den Seksualidat".

Dor di sirkunstansha e evento aki a keda limitá te na un mèrdia so. Nos por bisa ku e tabata kòrtiko pero ku un kontenido profundo.

Tur tres oradó a pone lus, kada un otro manera riba e importansha di komunikashon, rèspect i komprehension entre e pareha ku desabilidat, pero tambe serka esun ku ta guia. Hopi importante tambe ta pa semper tene na kuenta ku e desaroyo sosial-emoshonal serka esun ku un limitashon ta hopi mas limitá ku un persona sin un limitashon mental. Esei por okashoná hopi problema serka un pareha ku un diferensha grandi di

funshonamentu. Esei ta konta tambe serka esun ku ta guia, si e no tene konstantemente e desaroyo sosial emoshonal aki na bista.

E atardi a haña un klosura tremendo ku un pènel di 4 hóben ku ta forma parti di Praatgroep Ala Fuerte, ku pa años ta reuní tur djaluna i bou di guia ta papia tokante nan problemanan, alegrianan, relashonnan, eksperenshanan ets. ets.

E hóbennan a duna prueba ku un persona ku limitashon tin mesun emoshonnan ku nos i ku ta sumamente importante pa nan tin guia pa por kanalisá esakinan. Tambe nos a mira den nan papiamento ku nan balor i normanan ta hopi haltu ku ta debí nan e guia ku nan ta hañando semanalmente den e praatgroep.

Totolika ke gradisí un biaha mas oradónan Irene Kastaneer, Chanda Janzen, Nathaly Li-Martina, M.C. Jimmy Hollander, Tessaly Torres i e hóbennan di Praatgroep di Totolika i Banko Sentral.

"Jimmy Hollander" M.C.

Drs. Nathaly Li-Martina: "Importancia di un bon relashon den edukashon/bida seksual".

WORKSHOP PA MAYORNA RIBA 10 DI NOVÈMBER

Meskos ku e simposio tokante Relashon den Seksualidat riba 8 di novèmber, e workshop pa mayornan riba djasabra 10 di novèmber tambe tabata un éksito kompleto. Esaki a tuma lugá na Sento Totolika pa un grupo di mayor no muchu grandi, pero sumamente motivá. Den un charla interesante sr. Jacques Hasselmeyer a splika na un manera elokuente esencia di e relashon, sigui pa sr. Kurt Römer ku a sigui elaborá riba e tópico i a haña bastante pregunta pa kontesta. Despues di un almuerso sabroso, partisipantenan a diskutí den grupo i a bini ku algun rekomentashon.

- Papia ku bo yu tokante seksualidat
- Buska un guia profesional si bo no por bo so
- Opservá e bishitantenan / bo yu su kontakto
- Duna rèspect i limitá bo mes na reglamentunan
- Duna konfiansa
- Traha riba netwerk sosial
- Hasi kos huntu ku famia
- Amistat via ret sosial
- Por lo general e personanan ku un desabilidat ta opservá bon i nan instinto di defensa ta grandi
- Purba traha riba nan independensia
- Papia hopi pa evitá un mal momentu aktuashonnan
- Nan por tur kos meskos ku un persona normal apesar di un desabilidat na nan nivel.

Totolika ta hopi satisfecho ku resultado di e enkuetro aki.

SYMPOSIUM: SEKSUALITEIT

ALS CLIËNTEN RELATIES HEBBEN

Mensen met een verstandelijke beperking hebben net als anderen seksuele behoeften. Hoe gaan instellingen daarmee om? Mogen twee cliënten een relatie hebben? Of seks? En hoe ver ga je als begeleider bij het geven van voorlichting? Dagelijkse vraagstukken voor seksuologisch hulpverlener Judith Kreijne.

Judith Kreijne werkt op een groep met jongvolwassen licht verstandelijk gehandicapten. "Relaties en seksualiteit komen voor. Momenteel zijn er twee stelletjes op twintig bewoners", vertelt Judith. "We hebben in de huiskamer vergadering besproken wat wel en niet kan op het steunpunt. Bij elkaar op schoot zitten of zoenen vonden ze niet gepast." Ook worden medebewoners soms jaloers: zij hadden juist verkering gewild met hem of haar.

De verstandelijk gehandicapten met 'verkering' lopen tegen tal van zaken aan, net als mensen zonder verstandelijke beperking. "Hoe ga je met elkaar om als je een relatie hebt? Kun je nog dingen apart doen? Wat doe je als je ruzie hebt?" Volgens Judith hebben begeleiders een belangrijke taak in het ondersteunen van cliënten. "Ze komen bij mij met vragen, maar ik probeer ook zelf goed te kijken en te anticiperen, omdat ze lang niet alles vertellen en daar soms ook niet het vermogen toe hebben." Daar zit wel een grens aan: "Ze hebben recht op een privéleven."

WEERBAARHEID VAN CLIËNTEN VERGROTE

De aard van de relatie is soms afhankelijk van het niveau van de cliënt. Bij het ene stel gaat het om vriendschap, samen dingen doen, maar bij sommige stellen gaat het verder met zoenen of ook seks. In dat geval is goede begeleiding nog belangrijker, weet Judith. "We hebben bijvoorbeeld een stel dat

geen seks voor het huwelijk wil. Wat houdt dat dan in? Waar ligt de grens? Dat bespreek je samen."

Judith kijkt welke kennis de bewoners hebben en of ze dezelfde verwachtingen hebben. Volgens Judith moet je al in gesprek zijn vóór het zo ver is. "Dan kun je ze begeleiden op het gebied van veiligheid: 'nee' durven zeggen, anticonceptie en voorkomen dat bewoners een soa oplopen."

Ieder mens heeft behoefte aan seksualiteit, mensen met een verstandelijke beperking hebben daarbij wat meer begeleiding nodig, stelt Judith. Leren aangeven wat je prettig vindt, bijvoorbeeld. Geen seks tegen je zin. Want uit cijfers en de praktijk blijkt dat de weerbaarheid van mensen met een verstandelijke beperking vaak laag is. Sommige cliënten hebben onvoldoende vermogen om nee te zeggen. Ook na het geven van trainingen zie je soms dat het geen haalbare kaart is. "Begeleiders moeten alert blijven. Seksueel misbruik komt nog te vaak voor onder mensen met een verstandelijke beperking."

"SEKSUALITEIT: PLEZIERIG OF PROBLEMATISCH II"

Als follow-up van het eerste symposium 'Seksualiteit: Plezierig of Problematisch' organiseerde de Ouder-vereniging Totolika op 8 november een symposium over de "relatie in de seksualiteit".

Door omstandigheden bleef deze beperkt tot een middag. Maar we kunnen zeggen dat het kort maar krachtig was. Alle 3 sprekers, drs. Nathaly Li-Martina, Irene Kastaneer en Chanda Janzen, hebben elk op hun manier het accent gelegd op het belang van communicatie, respect en begrip tussen het paar met een beperking, maar ook bij de begeleiders. Ook het belang om er steeds rekening mee te houden dat de sociaal-emotionele ontwikkeling bij de persoon met een beperking op een lager niveau is.

Dat kan een groot probleem vormen bij een koppel dat op verschillend niveau functioneert. Dat probleem gaat zich ook voordoen als de begeleider niet voortdurend de sociaal emotionele ontwikkeling van de cliënt voor ogen houdt.

Het symposium kreeg een geweldig slot met een panel van 4 jongeren die deel uitmaken van de praatgroep "Ku Ala Fuerte", die sinds jaren elke maandag bij elkaar komen en onder leiding discussieren over hun problemen, hun leuke dingen, relevante gebeurtenissen, relaties etc.

Deze jongeren gaven er blijk van dat mensen met een beperking dezelfde emoties hebben als wij, maar dat het uitermate belangrijk is, dat er begeleiding is om deze emoties te kanaliseren. Zij gaven er ook blijk van over hoge normen en waarden te beschikken, dank zij de begeleiding die zij al jaren krijgen in de wekelijkse praatgroep.

Totolika wil haar dank uitspreken voor de boven- genoemde sprekers, de MC Jimmy Hollander, Tessaly Torres, de jongeren Dito Fox, Rolaica Lai, Urswin Clemencia, Sherman Paula en Judesca Girigorie en de directie van de Centrale Bank.

SYMPOSIUM: SEXUALITY

WHEN CLIENTS HAVE RELATIONSHIPS

Persons with a mental limitation have sexual needs, just like everybody else. How do institutions deal with this? May two clients have relations? Or sex? And how far will you, as counselor, go when giving information or counsel? These are questions that sexual counselor Judith Kreijne deals with on a daily basis.

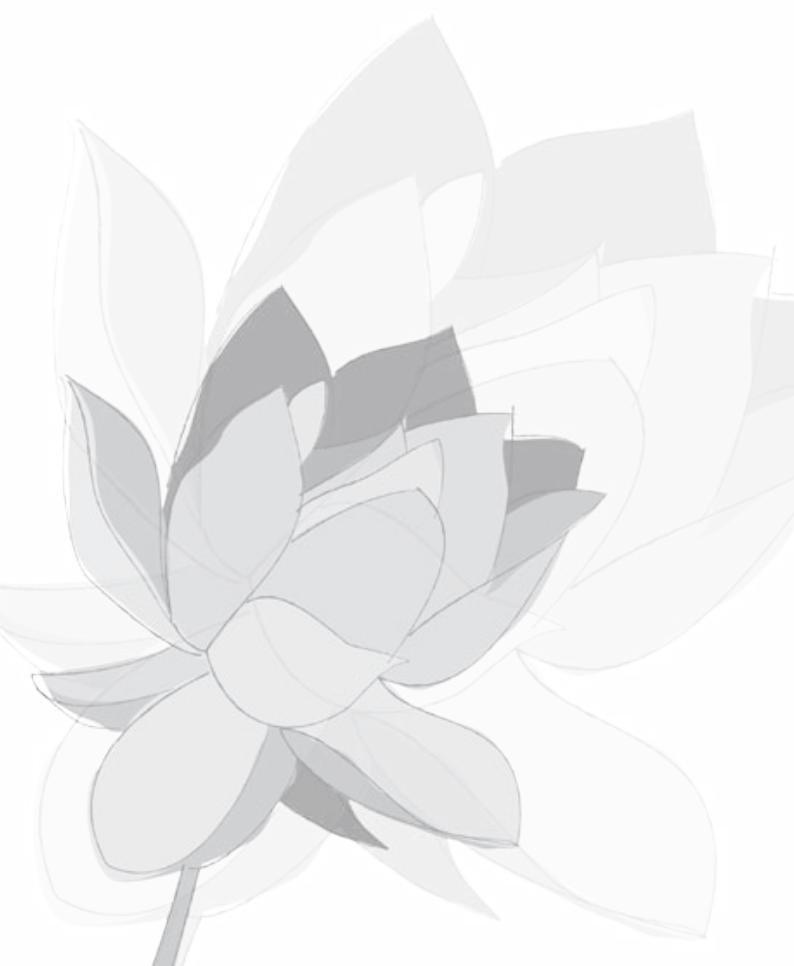
Judith Kreijne works on a group of young adults with a minor mental disability. "Relations and sexuality do happen. At this time there are two couples out of twenty residents", Judith explains. "In the living-room session we discussed what can, and what cannot, be allowed at the support center. Sitting on each other's lap or kissing, they agreed, is not proper." Also fellow residents can turn jealous: they themselves perhaps had wanted a relationship with one of the persons involved.

The mentally disabled having "relations" find themselves facing a number of situations, just like persons not suffering a mental limitation. "How do you treat one another in a relationship? Can you still do things separately? What to do in case of an argument?" According to Judith, counselors have an important task in supporting the clients. "They come to me with questions, but I try to check things out carefully myself and anticipate situations, because more often than not they will not tell all, and at times they are even incapable of doing so." But there are limits: "They are entitled to a private life."

RAISE CLIENTS' ABILITY TO STAND UP FOR THEMSELVES

The nature of the relationship sometimes depends on the client's level. With one couple it is friendship that is involved, doing things together, whereas with other couples things go further, for instance kissing or also sex. In that case good counseling is even more important, Judith explains. "For instance we have

a couple who do not wish to have sex before their marriage. What exactly does that mean? Where do you draw the line? This will be discussed with them." Judith determines the level of knowledge of the residents and whether they have the same expectations. According to Judith, the discussions must be ongoing well before that point is reached. "Then you are able to counsel them in the field of safety: dare say "no", contraceptives and prevent residents from contracting sexually transmitted diseases."

Every human being has a need for sexuality, and persons with a mental limitation thereby have a greater need for counseling, Judith says. For instance learning to say what you experience as pleasant. No sex against your will. Because figures and facts from practical life show that the ability of persons with a mental limitation to stand up for themselves is often low. Some clients lack the ability to say no. Also following the training sessions it is still too often noted that success is not always accomplished. "Counselors must ever be on the alert. Sexual abuse is still too often a reality among persons with a mental limitation."

"SEXUALITY: PLEASANT OR PROBLEMATIC II"

As a follow-up to the initial symposium "Sexuality: Pleasant or Problematic", the Totolika Parents' Association organized a symposium on "relations in sexuality", which took place on November 8th.

Owing to circumstances, this event was limited to one afternoon. Still, we can say that it was brief but to the point. All three the speakers, doctorandus Nathaly Li-Martina, Irene Kastaneer and Chanda Janzen, each in their own fashion stressed the importance of communication, respect and understanding between the couple with a limitation, but also on the part of the counselors. Likewise it is important to constantly bear in mind the fact that the social-emotional development level of the person with a limitation is lower.

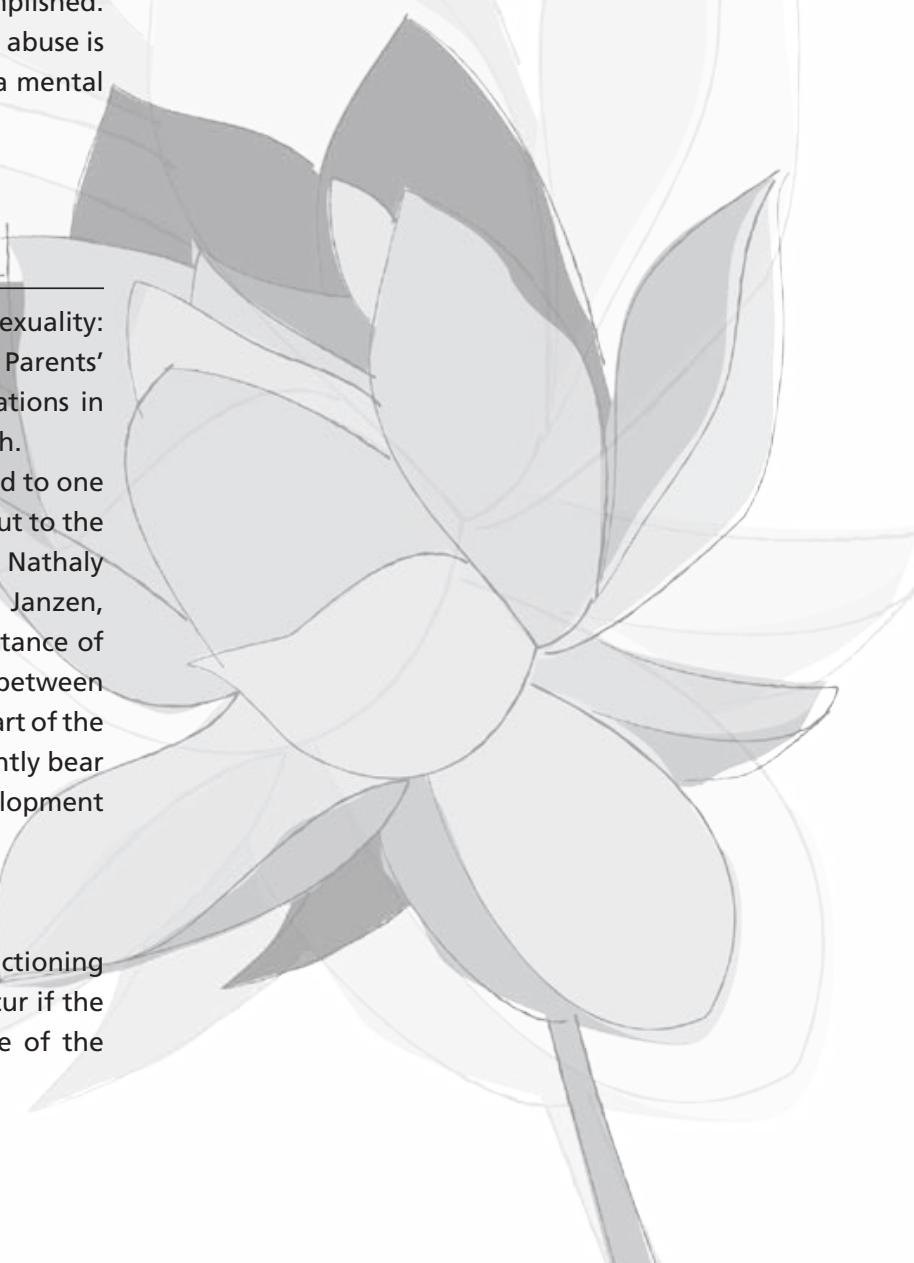
This can pose a big problem for a couple functioning at different levels. That problem will also occur if the counselor does not constantly remain aware of the client's social emotional development.

The symposium's conclusion was simply fantastic, with a panel of 4 youths who form part of the "On Strong Wings" conversation group.

These youths have been meeting for years on every Monday to discuss, under guidance, their problems, their nice experiences, relevant events, relations and so forth.

They proved that persons with a limitation have the same emotions that we have, but that counseling for correctly channeling these emotions is of vital importance. They also showed that they have high standards and values, thanks to the counseling they have been receiving in the weekly conversation group for years now.

Totolika wants to express its thanks to the speakers mentioned above, MC Jimmy Hollander, Tessaly Torres, the youths Dito Fox, Rolaica Lai, Urswin Clemencia, Sherman Paula and Judesca Girigorie, as also the Central Bank management.

Sentro JOTOLIKA

THALIA

Grupo di komedia Thalia ta konosí pa e hecho ku semper nan ta hasi un donashon na un entidat den komunidat despues di nan estreno di komedia. E aña aki rekoudashon di e komedia SKUPI NA LAIRA, E TA KAI DEN BO KARA a bai pa Fundashon Totolika. Presidente di Thalia sr. Elton Lauff ta hasi entrega di un chek na Aminta Srockel di Totolika, basa riba e rekoudashon di e funshon di gala di e obra teatral eksitoso: "SKUPI NA LAIRA, E TA KAI DEN BO KARA".

Grupo di komedia Thalia ta konosí pa e hecho ku semper nan ta hasi un donashon na un entidat den komunidat despues di nan estreno di komedia. E aña aki rekoudashon di e komedia SKUPI NA LAIRA, E TA KAI DEN BO KARA a bai pa Fu.

VISTA DEL MAR

Sùr Herman Joseph a traha 33 aña largu pa Skol Vista del Mar.

For di 1973 Sùr Herman Joseph a kuminsá traha den grupo Tuturutu di Skol Vista del Mar. Na kuminsamentu e skol tabata na Vredenberg.

Sùr Herman Joseph ta e lastu sùr ku a traha den enseñansa riba nos isla Kòrsou. Despues ku e la baha ku penshun ku 60 aña, e la traha 10 aña mas pa R.K. Centraal Schoolbestuur, pues te ku 2006. Despues e la sigui traha como boluntario dunando lès di kushinamentu i trabou di hardin.

Na kuminsamentu e tabata bin tres bes pa siman,

despues di algun aña e la sigui yuda dos bes pa siman den hardin.

Sur Herman Joseph semper tabata para kla pa yuda alumno, kolega i skol den tur forma.

Na yanüari 2012 e desishon a kai pa kambia nòmber di skol.

Promé di ougüstüs 2012 Skol Vista del Mar a bira Kolegio Sùr Herman Joseph. E fecha ofisial di e kambio di nòmber ta: 11 di yanüari 2013; momentu ku e skol ta eksistí ya pa 40 aña.

Dios sigui drama su bendishon semper riba e skol.

DISKURSO

E dia di awe 3 di desèmber a wòrdú stipulá dor di nashonnan uni komo "Dia internashonal di persona ku limitashon" ku e intenshon pa alenta diskushonnan tokante derechonan igual pa persona ku limitashon.

Mas o ménos 15% di e populashon mundial ta personanan ku un òf mas limitashon.

E persona ku limitashon mundialmente ta enkontra hopi opstáculo den nan kaminda pa por logra nan metanan òf djis pa wòrdú aseptá den e komunitat ku e ta forma parti di dje.

Mayoria besnan ta personanan ku ta wòrdú stigmatisa, diskriminá, nan ta sin trabou òf nan limitashon ta hasié difísil pa por yega fásil na un trabou asina tin hopi otro opstáculo mas. Polítikonan, personanan ku ta goberná nos pais hopi biaha ta lubidá ku nan tambe tei i nos ta kere ku nan mester ta un di e prioridatnan riba nan lista di atenshon.

Ta nos i hopi otro instanshanan ku ta den e sektor soshal ta esunnan ku ta sklama e gritu di yudansa pa nan por risibí trato igual.

Fundashon Kontakto ta kere netamente den e persona ku un limitashon i den nos kasos nos ta trata ku persona ku un limitashon mental òf bo por yam'ë tambe un limitashon intelektual.

Nos sigur ke para pa nan derechonan i nos ta kere fielmente ku nan ta hende manera nos i no tin motibu pa hasi distinshon di rasa, kolo, religion, hòmber òf muhé.

Nan tambe por i hopi biaha nan ta mas motivá i dediká na lokual nan ta hasi. Tur dia di nobo nos ta pone énfasis riba nan abilitatnan pa esaki keda resaltá mas i mas.

Ku nos foyeto nobo nos ta kuminsá traha riba un di nos metanan pa 2013 ku ta informá nos komunitat kiko Fundashon Kontakto ta para pe.

Pues nostakla pa konsientisá, informá i mustra komunitat ku nan ta hende manera nos i gustosamente nos ta usa nos konosementu i eksperiensha pa guia nos klientenan pa asina nan por sigui desaroyá i bira miembro orguyoso i digno di nos komunitat.

TOESPRAAK

Toespraak van de directeur van Winkel di Fishi mw. Samantha Daal ter gelegenheid van de presentatie van de nieuwe folder van Fundashon Kontakto op 3 december.

Deze dag 3 december is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot 'Internationale Dag van de Persoon met een beperking' met als doel om discussies te entameren over de gelijke rechten van de persoon met een beperking.

Ongeveer 15% van de wereldbevolking bestaat uit personen met één of meer beperkingen. De persoon met een beperking ontmoet wereldwijd veel opstakels op zijn weg naar zijn doel of al is het maar geaccepteerd te worden in de gemeenschap waar hij deel van uitmaakt.

In de meeste gevallen worden deze personen gestigmatiseerd, gediscrimineerd; ze krijgen geen of moeilijk werk en zo zijn er verschillende andere barrières. Politici, personen die ons land regeren, vergeten vaak dat deze personen er zijn en wij geloven dat zij een prioriteit moeten vormen op hun aandachtslijst.

Wij en vele andere instanties in de zorgsector zijn het die een noodkreet laten horen voor gelijkheid en respect. Wij geloven in een persoon met een beperking, in ons geval gaat het om de persoon met een mentale of intellectuele beperking.

Wij komen op voor hun rechten en wij zien hen ook als mensen zoals wij en er is dan ook geen reden om onderscheid te maken in ras, kleur, godsdienst, geslacht of intellect. Zij kunnen heel veel en zijn vaak gemotiveerder dan wij in hetgeen zij doen. Elke dag opnieuw benadrukken wij hun vaardigheden, zodat deze meer en meer naar voren komen.

Met deze nieuwe folder beginnen wij te werken aan één van onze doelen voor 2013, en dat is de gemeenschap informeren, waar Kontakto voor staat.

Wij zijn dus klaar voor de bewustmaking, het informeren en het laten zien aan de gemeenschap dat onze bezoekers mensen zijn zoals wij en dat wij met veel plezier onze kennis en ervaring dienstbaar stellen om hen te begeleiden, zodat zij zich verder kunnen ontplooien tot mondige en waardige burgers van onze gemeenschap.

SPEECH

Speech delivered by the director of the "Winkel di Fishi", Ms Samantha Daal at the presentation of the new folder of 'Fundashon Kontakto' on December 3rd.

The United Nations proclaimed this 3rd day of December the "International Day of the Person with a Limitation", the purpose being to open and promote discussions on the equal rights of the person with a limitation.

Around 15% of the world population consists of persons with one or more limitations. The person with a limitation worldwide will encounter a great many obstacles on his way towards his goal, even if this is just to be accepted in the community of which he forms a part.

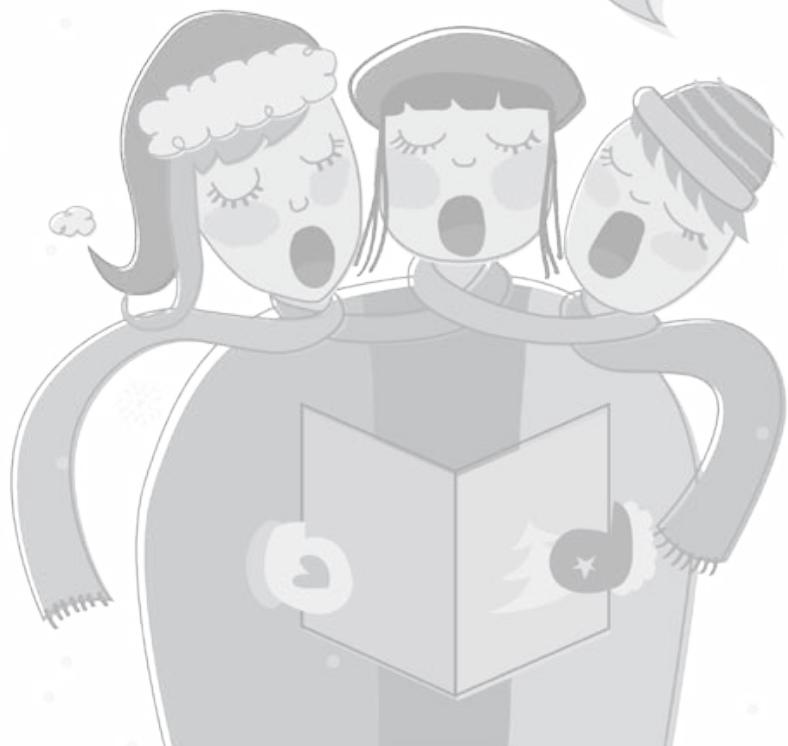
In most cases these persons are stigmatized, discrimi-

nated against; they do not get a job, or this will be very difficult for them, and so there are various other obstacles like this one. Politicians, the persons who govern our country, all too often forget about these persons who form part of our community. We feel that these persons should prominently appear on the list of priorities of our authorities.

We, and many other entities in the care sector, are the ones who sound the alarm for equality and respect. We believe in the person with a limitation; in our case this involves the person with a mental or intellectual limitation.

We defend their rights and see them as people, just like ourselves. There is no reason whatsoever to make any distinction as to race, color, religion, sex or intellect. These persons can do a lot and are often far more motivated than us in the things they undertake to do. Every day again we stress their skills, so that these come to the fore more and more.

With this new folder we start working on one of our goals for 2013, which is to inform the community of what "Kontakto" stands for. So we are ready to raise awareness, to inform and show the community that our visitors are people just like us and that we take great pleasure in making our know-how and experience available to serve and counsel them towards their further development, for them to become assertive and respected citizens of our community.

DIA DI FAMIA

Ayera djadumingu 25 di novèmber, Totolika a celebrá un tremendo Dia di Famia pa su miembroran na Rust & Burg (Asiento). No opstante e áwaseru fuerte ku tabatin, miembroran a partisipá na gran kantidat. Un sribishi, weganan di dominó, ganzenbord pa hóbennan, unsabroso almuerzo, pa finalisáku un bingo tabata e aktividatnan den un ambiente ekselente, ku música di Richenel Rosario. Pa "Personaje di año 2012", Totolika a skohe sr. Domingos Mendes, un mayor ku pa hopi año tabata den direktiva i awor pa algun año voluntariamente ta dirigi "Ku Ala Fuerte", e praatgroep di hóbennan semanalmente i semper ta partisipá ku su famia. Totolika ke gradisí un biaha mas tur e instanshanan ku a koperá na e dia dushi aki.

Familiedag 2012

OPEN WATER

OPEN WATER SWIM SPECIAL OLYMPICS CURAÇAO

Dia 10 desèmber 2012, Special Olympics Curaçao a organisá pa su landadonan un landamentu den laman ku ta hiba e nòmber di Open Water.

Tur e atletanan ku a partisipá a trein durante luna nan pa asina bin ku bon resultado. E atletanan a asistí na workshops kaminda huntu ku nan coachnan a siña téknika pa landa den laman grandi,nan a siña prosedura di seguridat, metodología di entrenamentu i tambe táktika di kompetensia. Special Olympics Curaçao a keda honra ku bishita di un Global Messenger di Washington DC, miéntras ku Special Olympics Bonaire a partisipá ku un atleta i un coach.

E aktivitat a tuma lugá Na Mambo Beach na e parti di Wet and Wild.

Coachnan i boluntarionan a hasi nan trabou dor di pone kabuyanan i otro material téknico den awa, miéntras a sòru pa dos kayak, pa asina por monitor e atletanan den awa.

Por bisa ku peritonan di promé ousilio tabata presente. E atleta nan a yega tempran i por a hasi algun warm up den santu. E kompetensha di Open water a kuminsá ku apertura ku Brasbènt, loke a hala hopi atenshon. Algun mayor a bin apoyá nan yu loke ta hopi importante.

Pa e atletanan tabata un apertura tur afó, ku un brasbènt ku bon muzik, asistí dor di vários boluntario i coachnan di natashon i tambe bishita di un Atleta di Special Olympics di Washington DC na final tur atleta ku a partisipa a risibi nan premionan i por mira bek riba un aktivitat akuatiko na nivel.

Jozette Da Costa Gomez with gold medal and Emrit Dindial,
the president of Special Olympics Curaçao

IN MEMORIAM

VILMA AMERIKAAN

"Vilma temidden van haar collega-vrijwilligers"

WARNER SANTIROMA

OPENING SPORTTERREIN: MON REPOS

Het Johan Cruijff-veldje aan de Totolikaweg in Mon Repos wordt voorzien van een dak. De bouw van het dak wordt gesponsord door Refineria Isla en op vrijdag 16 november werd gevierd dat het hoogste punt bereikt werd, natuurlijk met spantenbier. Het overkappen van het veld geschiedt op initiatief van de Stichting Beheer Sportterrein Mon Repos. De bouw is in handen van Betonbouw N.V. en de coordinatie is in handen van Babranis N.V., dhr. Cheyenne Ranis.

CAMRODD BLUEPRINT

For di 1975 Totolika ta miembro di CAMRODD, e asosiashon Karibense pa bienestar di hende ku limitashon mental.

Na kabamentu di siglo pasa, CAMRODD, ku lamentablemente for di 2004 ya no ta aktivo mas a presentá un proyekto pa trese diferente organisashon afiliá huntu pa por a fórmula un vishon I mishon konhunto.

Despues di reuní vários biaha a publiká e dokumentu final yama: "Camrodd Blueprint" ku a keda tradusí na diferente lenga. Nos di Totolika a pensa ku ta bon pa for di awor presentá regularmente partinan di e dokumento aki pa laga tur hende sa di nos pensamentu i nos soñonan.

SOÑO

E soño di CAMRODD ta pa kada persona ku un òf otro desabilitat haña su lugá meresí den nan komunitat pa nan wòrdú trata ku dignidat i igualdad. Nan mester haña e oportunidad pa desaroyá rèspecto propio.

FILOSOFIA

Tur hende ku desabilitat mester ser rekonosé como suidadano i haña mes un derechonan ku otro suidadanonan tambe tin. Tur hende mester tin mes un oportunidad pa partisipá den en sirkuito sosial i ekonómiko. Nan mester tin aksesu na fuentenan i sostén ku ta permití na tuma parti aktivamente. Meta di e proceso aki ta pa krea un ambiente di bida yen di calor i amor.

"CAMMRODD TA PROPONE SU MES DI TRAHA E SIGLO 21 PA ALKANSA E METANAN AKI"

NOS DERECHONAN

Personanan desabilitá mester tin e derechonan básiko pa tur ser humano i e libertatnan fundamental.

Pa un i tur mester tin derechonan/hustisia igual sin tene kuenta ku e tipo di desabilitat.

Personanan ku desabilitat mester tin mes balor den komunitat ku otro suidadanonan. Nan mester tin chèns pa biba, partisipá den i eksperensha un bida ku mas siguridat i kontenido posibel.

Personanan ku desabilitat tin derecho di ser tratá ku dignidat i rèspecto. Nan mester haña oportunidad pa siña di ta sigur di nan mes, di tin rèspecto propio i di ta independiente den bida diario.

Personanan desabilitá mester haña poder pa aktua pa nan mes.

EDUKASHON

Kada personanan desabilitá tin e derecho riba un edukashon apropiá i preparashon den un ambiente integrá, sin tene kuenta ku su funshonamentu. Mayoria persona ta kapas pa siña algu, kon desabilitá ku nan ta.

Tantu e personanan desabilita como esnan ku ta i kuida nan, mester tin mas i mihó posibilidat pa prepará nan mes. Personanan desabilitá mester tin posibilidat pa drenta den e sistema eskolar regular semper i kuando nan por cumpli ku e eksigenshanan stipulá. Kada individual tin derecho di skohe e alternativo den edukashon ku ta mas kómodo pe.

VIVIENDA

Vivienda ta kaminda un hende ta biba, kaminda e ta sinti su mes sigur i na kas (konfortabel). Personanan desabilita tin derecho di skohe pa nan mes kaminda nan ke biba. Nan tin derecho di biba den un ambiente sigur, kuidadoso, sin ta menasante, ku ta stimulá su desaroyo. Medidanan alternativo mester ser tuma pa dunanan e posibilidat pa skohe. Lo ta maravioso si institutonan i fasilitatnan residensial no ta nesesario mas.

EDUKASHON DI MAYOR I KOMUNIDAT

Tur persona desabiltá tin derecho riba akzeptashon inkondishonal di nan desabilitat. Tantu mayornan como komunitat mester ser informá pa via di programanan di edukashon públiko kontinuo. Ademas e programa tin ku enfoká riba famianan, profesion médiko, institushonnan di training, skolnan, iglesia, komersiantenan i gobièrnu pa krea un transision suave pa integrashon di personanan desabilita den komunitat.

SERVISIONAN

Personanan desabilita tin derecho riba servisionan esensial (médiko, sosial, kultural, rekreashonal, sostén, terapéutiko, edukativo) for di nan estado prenatal i durante nan bida, sin tene kuenta ku nan grado di desabilitat.

TRABOU / EMPLEO

Tur persona desabilita tin derecho igual riba trabou signifikativo i pago igual pa trabou igual.

CAMRODD'S BLUEPRINT

Totolika is sinds 1975 lid van CAMRODD (Caribische vereniging ten behoeve van het welzijn van personen met een verstandelijke beperking).

Deze vereniging die helaas vanaf 2004 niet meer actief is, heeft eind vorige eeuw een project opgezet, waarbij vertegenwoordigers van alle ouderverenigingen in het Caribische gebied enkele keren bij elkaar kwamen om samen hun visie en missie op te stellen.

Deze visie en missie werden vastgelegd in de CAMRODD Blueprint, die in verschillende talen werd vertaald. Wij denken dat het goed is om vanaf nu, elke keer gedeelten uit deze Blueprint te publiceren om onze droom en visie tot iedereen te laten doordringen.

ONZE DROOM

Het is onze droom, dat elke persoon met een beperking die plaats inneemt, waar hij/zij recht op heeft; dat elke persoon met een beperking als een volwaardige burger wordt behandeld en in de gelegenheid wordt gesteld zelfrespect te ontwikkelen.

ONZE FILOSOFIE

Alle personen met een beperking dienen te worden erkend als gelijkwaardige burgers met alle rechten die aan andere burgers worden verleend.

Mensen moeten gelijke kansen krijgen om deel te nemen aan het sociale en economische leven van de gemeenschap. Zij moeten toegang krijgen tot en gebruik kunnen maken van alle bestaande voorzieningen.

Het doel van dit proces is een warme, liefdevolle omgeving te creëren binnen de gezinnen en binnen de gemeenschap.

ONZE RECHTEN

Waar werken wij naartoe?

Mensen met een handicap zullen de fundamentele rechten van de mes en fundamentele vrijheden ervaren.

In de maatschappij zullen er gelijke rechten en gerechtigheid zijn voor allen, ongeacht een beperking.

Personen met een beperking zullen in de maatschappij precies zo gewaardeerd worden als andere burgers.

Zij zullen de kans krijgen volledig te participeren in het leven, een bevredigd leven te leiden en geborgenheid te ervaren.

Mensen met een beperking zullen het recht hebben met waardigheid en respect behandeld te worden.

Zij zullen de gelegenheid krijgen zelfrespect, zelfvertrouwen en onafhankelijkheid in het dagelijks leven te ontwikkelen.

Mensen met een beperking zullen worden ondersteund in het opkomen van hun eigen rechten.

“Camrodd is vast van plan haar droom te verwezenlijken”

ONZE DOELEN

Teneinde onze filosofie en onze dromen te realiseren zullen wij aandacht richten op specifieke doelen op het gebied van:

- Onderwijs
- Thuissituatie
- Voorlichting aan ouders en gemeenschap
- Dienstverlening
- Werkgelegenheid

CAMRODD verbindt zichzelf in dit decennium en in de volgende eeuw samen te werken om deze doelen te bereiken.

ONDERWIJS

Elke persoon met een beperking, ongeacht zijn functioneren, heeft het recht op vrije toegang tot passend onderwijs en de juiste begeleiding in een geïntegreerde omgeving. De meeste mensen zijn in staat om te leren, niettegenstaande hun beperking. Er dient meer gelegenheid gegeven te worden tot training en opleiding, niet slechts voor personen met een beperking, maar ook voor hen die met ze werken voor ze zorgen. Personen met een beperking dienen in de gelegenheid te worden gesteld in het reguliere schoolsysteem te participeren wanneer zij daartoe in staat zijn. Zoals ieder ander hebben zij het recht te kiezen voor het onderwijs type dat hen het beste ligt.

THUSSIJSITUATIE

Thuis is waar iemand woont, waar iemand zich veilig en op zijn gemak voelt. Mensen met een beperking bezitten het recht voor zichzelf uit te maken waar wij wensen te wonen. Zij hebben er het recht op te wonen in een veilige, niet bedreigende omgeving die zich om hen bekomert en hun ontwikkeling bevordert.

Alternatieve woonopties dienen beschikbaar te komen/zijn om een keuze mogelijk te maken. Het zou schitterend zijn als er geen behoefte meer zou bestaan aan inrichtingen en collectieve woningen.

CAMRODD's doelstellingen omvatten alle aspecten van het leven om de waardigheid en gelijkwaardigheid voor de persoon met een beperking te waarborgen

VOORLICHTING AAN OUDERS

EN DE GEMEENSCHAP

Alle personen met een beperking hebben er recht op onvoorwaardelijk te worden geaccepteerd. Ouders en de gemeenschap in het algemeen dienen te worden voorgelicht door middel van voortdurend en effectieve informatieverschaffing. Bovendien dienen de programma's gericht te zijn op attitudeverandering bij gezinnen, opleidingsinstituten, scholen, kerken, de medische- en de zakenwereld en de overheid, teneinde een soepelere integratie van mensen met een beperking te bevorderen.

DIENSTEN

Personen met een beperking hebben gedurende hun hele leven, ongeacht hun beperking, recht op essentiële diensten zoals medische, sociale, culturele, recreatieve, onderwijskundige, therapeutische en hulpdiensten.

WERKGELEGENHEID

Alle personen met een beperking hebben het recht op zinvol werk en gelijke betaling voor hetzelfde werk.

THE CAMRODD BLUEPRINT

Totolika has been a member of CAMRODD (Caribbean association for the welfare of persons with an intellectual limitation) since 1975.

This association, that unfortunately has no longer been active since 2004, at the end of the past century set up a project whereby representatives of all parents' associations in the Caribbean region come together to jointly formulate their views and mission.

These views and missions were laid down in the CAMRODD Blueprint, which was translated into various languages. We believe it would be good if from now on we would start regularly publishing sections from this Blueprint, in order for everybody to take good notice of and become familiar with our dreams and vision.

OUR DREAM

Our dream is that every individual with a disability takes his/her rightful place in the society of his/her respective countries; that every individual with a disability be treated with dignity and equality and be given the opportunity to develop self-respect.

OUR PHILOSOPHY

All persons with disabilities should be recognized as citizens and should be accorded all rights extended to other citizens.

People must have the equal opportunity to participate in the social and economic life of the community.

They must have access to supports and resources to enable them to participate.

The goal of this process is to create a warm, loving environment within their homes and communities.

**"CAMRODD COMMITS ITSELF TO WORK
TOGETHER IN THE COMING CENTURY
TO ACHIEVE THESE GOALS"**

OUR RIGHTS

Where are we headed?

People with disabilities will enjoy basic human rights and fundamental freedoms.

In society, there will be equal rights and justice for all, irrespective of disability.

Individuals with disabilities will be valued in society just as other citizens.

They will have a chance to participate, experience, live and enjoy as fulfilling and secure a life as possible.

People with disabilities will have the right to be treated with dignity and respect.

They will be given the opportunity to develop self-esteem, self-confidence, and independence in daily life.

People with disabilities will be empowered.

OUR GOALS

To realise our philosophy and our dreams, we will work towards specific goals in the areas of:

- Education
- Home
- Parent and public education
- Services
- Employment

CAMRODD commits itself to work together in the 21st century to achieve these goals.

EDUCATION

Every individual with disability, regardless of functioning, must have the right to free access to appropriate education and training in an integrated environment. Most individuals are capable of learning, regardless of their disability. Increased and improved training opportunities should be provided not only for persons with disabilities, but for those who work and care for them. Individuals with disabilities must have the opportunity to enter the regular school system when he/she is able to meet its demands. Individuals have the right to choose the educational option they find most comfortable.

HOME

Home is where a person lives, where a person feels secure and comfortable. People with disabilities have a right to choose for themselves where they want to live. They have a right to live in a secure, non-threatening and caring environment that enhances their development. Alternative living arrangements should be made available to enable choice. It would be wonderful if institutions and residential facilities were no longer needed.

"CAMMROD'S GOALS ENCOMPASS ALL ASPECTS OF LIFE TO ENSURE DIGNITY AND EQUALITY FOR PEOPLE WITH DISABILITIES"

PARENT AND PUBLIC EDUCATION

All people with disabilities have the right to an unconditional acceptance of their disability. Parents and the community at large should be informed through continuous and effective public education. >

>

Furthermore, programs should focus on families, the medical profession, training institutions, schools, churches, the business community, and government in order to foster as smoother transition of people with disabilities into society at large.

SERVICES

People with disabilities have the legal right to obtain and benefit from essential services (medical, social, cultural, recreational, educational, therapeutic and supportive services,) during the pre-natal stage and throughout their lives, regardless of their disability.

EMPLOYMENT

All people with disabilities have the equal right to meaningful work and equal pay for equal work.

MAS INFORMASHON LO SIGUI ...

... VOLGENDE KEER MEER OVER CAMRODD

TO BE CONTINUED IN NEXT EDITION ...

